
Idän tuoksuvat satamat

Seppo Sivonen: Aasian kaupunkinvaltioiden historia: Hong Kong, Macao ja Singapore. Gaudeamus, Helsinki, 2006. 281 s.

■ Tuskin kenellekään on jäänyt epäselväksi, että Aasian tutkiminen on vihdoin myös Suomessa erityisen ajankohtaista. Aasia-projektien rahoituksen tilanne on kohtuullisen hyvä, sen lisäksi suomalaiset yritykset, koulutusorganisaatiot ja media tarvitsevat, joskus jopa palkkaavat, Aasia-asiantuntijoita selvittämään Kiina-ilmiota, Pohjois-Korean ydinvarustelua tai Japanin talouskasvun hidastumista. Toisaalta Aasiasta kiinnostuneen opiskelijan, opettajan tai tutkijan on ollut vaikea tutustua alueeseen suomalaisen tutkimuskirjallisuuden avulla, koska sitä ei ole yksinkertaisesti kirjoitettu muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

On erinomaista että alan kirjoja julkaistaan myös suo-

menkielellä, joten Seppo Sivosen *Aasian kaupunkivaltioiden historia: Hongkong, Macao ja Singapore* päättyy toivottavasti myös akateemista yhteisöä laajemmin yleisön käyttöön. On muistettava että Aasian historiaan ja nykypäivään liittyvä kirjoitustyö on toki palkitsevaa mutta myös haastavaa, sillä suomalainen termistö on jossain määrin vielä puutteellista. Sivonen on onnistunut tässä hyvin.

Hongkong, Macao ja Singapore olisivat värikkään historiansa puolesta ansainneet vaikka oman kirjan kukin. Sivosen kattava tutkimuskirjallisuuden listaus antaa hyvän pohjan kaupungeista kiinnostuneille. Yhdistäviä tekijöitä kaupunkien tarinoista toki löytyy sillä kaikki ovat olleet historiansa aikana eurooppalaisen valtion siirtomaahallinnon alaisia. Hongkongin ja Singaporen historiaan liittyy kausi Britannian kruunun siirtomaana, ja kattavasti uutisoitu Hongkongin luovutus Kiinalle kesällä 1997 nosti epäilemättä kyyneleen aikakautta ihannoineen imperialistin silmään. Macao vastaavasti siirtyi Portugalin alaisuudesta vuonna 1999 Kiinan erityishallintoalueeksi ”yksi maa, kaksi järjestelmää”-periaatteella Hongkongin esimerkkiä seuraten. Singaporen itsenäistyminen 1965 toi perusteellisen muutoksen maan talouspoliittiseen kehitykseen, ja Aasian taloustiikerin maineen saaneen valtion ongelmiksi on kehittyneiden maiden tapaan muodostunut väestön vähyys ja sen ikääntyminen. Mielenkiintoinen anekdootti kaupungin historiassa oli 1992 tehty purukumin myynnin

kielto, jolla Singapore osoitti kontrollihalukkuuttaan. Päätöstä arvosteltiin kansainvälisesti hyvinkin laajalti.

Aasian kaupunkivaltiot ottivat vastaan jatkuvana virtana tulleiden siirtolaisten lisäksi manner-Kiinan poliittisten tapahtumien seurauksena miljoonien pakolaistulvan esimerkiksi Kiinan ja Japanin välisen sodan aikana 1937–45 ja kulttuurivallankumouksen aikaan 1960–70-lukujen vaihteessa. Siirtolaiset olivat kaupunkiyhteiskunnille elintärkeitä sillä siirtomaahallinnon kustannukset ja alueilla asuvien eurooppalaisyhteisöjen ylellinen elämäntapa kustannettiin kiinalaisten ja muiden maahanmuuttajien verotuloilla. Halpa työvoima edesauttoi kaupunkien talouden kehitystä, mutta nopeasti lisääntynyt yhteiskunnallinen epätasa-arvoisuus aiheutti sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia, joita korjaamaan syntyi lakkoliikkeillä. Siirtokuntien poliittinen vakaus oli kaupankäynnin jatkumisen edellytys, joten eurooppalaiset pyrkivät tukahduttamaan alkuunsa kaikki kumoukselliset liikkeet ja ideologiat.

Yhteistä kaupungeilla oli myös 1900-luvun alkupuolen manner-Kiinasta levinneen radikaalin kiinalaisen nationalismin kehitys, joka katukuvassa näkyi kulkueina, mellakoina, lakkoina ja länsimaiden ja japanilaisten tavaroiden boikotteina. Vallankumoukselliset aatteet ja salaseurat löysivät kannatuspohjansa erityisesti siirtomaahallintoon turhautuneista työläisistä, opiskelijoista ja toisinajattelijoista. Kiinalaisen modernin nationalismin isän, Sun Jat-senin, nationalis-

tisen *guomindang* puolueen haaraosastot toimivat kaupunkivaltioissa etäsaarekkeina Shanghaissa normaalisti päämajaansa pitäneelle puolueelle. Samoin kommunistien omat puolueosastot rekrytoivat työväestöä propagoiden imperiaalistista hallintoa vastaan. Valtataistelu nationalistien ja kommunistien välillä kyseenalaisti kaupunkien eurooppalaisten valtatasapainon ja pakotti näitä vahvistamaan sotilaallista hallintoaan alueella.

Sivonen on omien sanojensa mukaan kirjoittanut historiallisen yleisesityksen, jonka pohjana on ollut tarve Aasian historian oppimateriaaleille. Tämä tietysti tarkoittaa suomenkielistä materiaalia sillä toki englanninkielisiä yleisesityksiä on olemassa. Aasian historianopiskelijoiden suomenkielisenä oppimateriaalikirjainakin opus on hieman ongelmallinen. Kirjasta puuttuvat kokonaan lähdeviittaukset, joten kirjoittajan omat ja muiden tutkijoiden johtopäätösten erottelu on mahdotonta. Käytetyn kirjallisuuden arvointia ja mielenkiintoisia näkökulmia tulee esille vain Sivosen kaupunkien historiakirjoitusta pohdiskelevassa lyhyehkössä erillisessä luvussa.

Jokunen kirjoitus- ja asiavirhe on pujahtanut muuten mielenkiintoiseen tekstiin. *Taipanit* olivat kuten Sivonen toteaa (s. 59) ”suurimpien kauppahuoneiden ei-kiinalaisia johtajia”, ja *taipan* ei ollut, kuten kirjoittaja (s. 44) väittää, keisarin nimittämä erityinen virkamies joka valvoo ulkomaankauppaa. Toisaalla taas *compradore*, ei compardori, oli kiinalainen ulkomaalaisten ja kiina-

laisten välisen kaupan välittäjämiestä. Muutenkin erityissanojen lista selityksineen kuten *taipan*, *compradore* ja *guomindang* olisi tehostanut kirjan oppikirjamaista luonnetta.

Sivosen kirja on erinomainen esimerkki Suomessa tuotetusta Aasia-tutkimuksesta, jonka tarpeellisuutta ei ole tarvetta kiistää. Suhteellisen rajoitettuna, lähinnä kaupunkivaltioiden historiaa selvittävänäkin se on hyvin käyttökelpoinen opetusmateriaalina ja herättää mielenkiinnon kaupunkien nykyl historian analysointiin.

Tiina H. Airaksinen